

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek és tanítóknak 8 kor. **Egyes szám ára 20 fillér.**

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. Tóth János.

Társszerkesztő: **Dr. Franciscy Lajos.**

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Papnevelde-utca 9. szám.**

Hirdetési árak: Egy háromhasásos petítor ára 16 fill. Többszöri közlésnél árkedezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Tanügyi céltudatlanság.

Az alkotmány visszaállítása óta még nem volt az országnak olyan közoktatásügyi kormánya, mely kevesebb céltudatlansággal intézte volna ezt a nagy fontosságú nemzeti ügyet, mint a jelenlegi.

Sajátságos, hogy midőn például az igazságügyi minisztérium élére következően szakembereket neveznek ki, úgy hogy az első felelős magyar minisztérium kinevezése óta még nem volt rá eset, hogy tanférfit, gazdát, vagy pénzügyi kapacitást állítottak volna ezen minisztérium élére, addig a közoktatásügyi tárcát válogatás nélkül rábizzák bárkire, a kit a politikai élet hullámai a felszínre vetnek, legyen egyébként szakférfi, vagy kontár.

Sőt a szakférfiú szempont egyáltalában nem jön tekintetbe a magyar kultuszminiszterek kinevezésénél. Csak így törtéhetett, hogy 1867. óta egyetlen egy szakszerű képzettséggel bíró kultuszminiszterünk sem volt, mert még báró Eötvös Józsefet sem nevezhetjük tanügyi szakférfiúnak, mély érzésű költő volt, nagy író, ábrándos valláspolitikus, tapasztalatlan tanférfiú. Az utána következett Trefort a tanítás terén az állami monopólium híve, minden igyekezetét arra fordította, hogy a központi hatalom befolyását az autonóm

testületek kezén levő iskolákra kiterjeszse, túlon-túl erősítse, az összes tanhatóságokat a kormánytól függő helyzetbe hozza, s ezáltal a tanügy egész vonalán politikai szolgálatokra alkalmas szervezeteket létesítsen. Nem az ő érdeme, hogy terve teljesen nem sikerülhetett.

A kik Trefort után jöttek, azokat tisztán politikai tulajdonságaik emelték a kultuszminiszteri székbe, az egy Eötvös Loránd kivételével, a ki szintén nem volt tanférfiú, a mi azonban nem ártott volna neki, baj volt nála, hogy nem tudott politikus lenni, a miért azután mint kultuszminiszter nem maradhatott meg a helyén.

A legérdekesebb alak azonban valamennyi között Vlassics Gyula. Kriminlista és egyházpolitikus. Képzettségének és szellemi irányának ez a két alkotó eleme gyakorol hatást a kezeire bízott oktatásügyre, mely kriminálisan rossz mindazokban a vonatkozásokban, melyek az ő intézkedései folytán keletkeztek a kormány és az ország különböző intézetei között. De liberális is alaposan az oktatásügy, mióta Vlassics vezetése alatt áll. A liberális egyházpolitikus beléje öntögeti, hol cseppenkint, hol folyónként saját szellemét. Ez a tulajdonképeni hivatása, a kormány szándékai szerint. Bánffy Dezső ezért nevezte ki őt közoktatásügyi miniszterré.

Az állami intézetekben az oktatás és nevelés még egyszer sem foglalt el olyan ellenséges állást az egyházzal szemben, mint most Vlassics alatt. Az egyházellenes szellem soha sem élvezett annyi szabadságot, a »felekezetiesség« ellen támadó mozgalmak soha sem kaptak olyan erős tápot a legfelsőbb tanhatóságoktól, a valóságos erkölcsösségnek az iskolákból való kiküszöbölésére irányuló törekvések olyan élesen, mint néhány év óta, még nem domborodtak ki.

Tény, hogy ha a magyar liberalizmus a jelenlegi kultuszminisztert egyébre nem szemelte ki, mint a magyar közoktatásügynek a liberális egyházpolitika szelleme szerint való átalakítására, akkor ezzel az emberrel fényes eredményeket érhet el, ha ugyan lesz ideje összes törekvéseinek megvalósítására, a miben nem hiszünk, mert tanügyi működésének ürességét már a józanabb liberálisok is utálni kezdik.

Abból a beszédből, melylyel tárcájának a tárgyalását bevezette, a céltudatos tanügyi vezetésnek teljes hiánya ijesztően mered elénk.

A középiskola reformjának kérdésében, mely pedig hazai közoktatásügyünknek egyik alapvető és sürgős megoldást követelő kérdése, a miniszter még csak egy iránygondolatra sem tud rámutatni.

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

A pantofli.

Irta: **Mittuch József.**

Szegen ide, szegen oda, de magyar becsületes nevét nem tudom. Csak annyit tudok, hogy se nem cipő, se nem csizma, annálkevésbé papucs, hanem pantofli volt az ősidőktől kezdve s örökké az marad. Azért abban hagytam a szándékot, hogy ez ügyben kérdőre vonom az öreg Madarász apót, hátha esetleg a jó szittya bácsi is kénytelen lenne bevallani, hogy ő is a pantoflit csak — pantoflinak hívja?

Egyébként mindez nem tartozék a dologhoz, mert ha pantofli-ról szölok megértem a zulukaffert is, meg a botokud is, első sorban pedig azok, kik szegényszemre a férfitekintély megdöntésére el-ejtésével — a pantofli hőseivé lettek.

Mondhatom irigyeltem mindenkit, ki pantofli birtokában volt. Már csak azért is, mert rendszeren szép női kacsók himezik bimbóit, tarka-barka virágait s a kit megajándékoznak vele, az már mennyire-annyira, de legalább egy csöppet a szívókhöz forrott.

Nemcsak a német költő, de magam is tiszt-

telem, becsülöm a szép nemet, mert a pantoflin kívül magába a komor, földi élet keretébe is szőnek, himeznek égi rózsákat, mennyei virágot... és mégis? dacára, hogy meghódítani iparkodtam minden gyulekony női szívet, magaménak mondani egyet sem tudtam. Agglegény lett belőlem, az idők dere megcsipte fürtjeimet s elhagyatva, egyedül csatangolom az élet tekervényes utjait.

Rám fogták csapodár, hamis vagyok; igazán nem kellettem senkinek — s így természetes, pantoflihoz sem jutottam.

Most meg vén napjaimra átkom lett a pantofli, elválaszthatatlan tarsam, kísér minden léptemen, mint a fakó árny s nevetségessé tesz az egész világot előttem. Mert ha valaki reggeltől estig, nap-nap után pantofliban jár, az örült vagy sült bolond — én pedig azt teszem.

De nem kezdem hátulról a dolgot, mint az arabus írást, hanem elejétől kezdem, hogy megérthessék az én boldogtalanságomat, melyet a nyomorult pantofli okozott.

Egy szép estén a magam emberségéből szorárét rendeztem. Meghívtam hozzá minden valamirevaló női rokonomat, ezeknek közvetett vagy közvetlen barátait, úgy hogy egyébként csöndes, komor lakom csak úgy viszhangzott a csengő kacajtól.

A pezsgő, jóvérű élet láttára önzetes büszkeség töltötte be sivar szívemet, mert a vak is láthatta, hogy ezen fesztelen, jókedvű társaságot agglegény létemre én toboroztam össze.

Rendre jöttek mindenféle rangú, rendű és foku rokonok; felöltövel, kalappal, keztyűvel — no meg kábitó illattal tele lett mind a két szobám. Berregtek a nyelvek, zsvaj, hangos szó járt a házat. A Kalendáriom összes szent neveit kellene említenem, ha a nevékön elősorolni akar-nám, azért nem esoda, hogy összetévesztettem őket.

Egy szóval vendégben nem volt hiány s még mai nap is csodálom leleményes eszemet, hogy mindegyikhez — akár szőke- akár barnához volt egy-egy nyájas, szép szavam, pedig bevollom, szívem jobban vonzott a tüzes szemű barnákhoz.

Egy csapásra meghódítottam a vendégsereget, ennyi szeretetet, figyelmet sohasem tapasztaltam rokonaim részéről, mint e fényes szoáré alkalmával. — Ezen ragaszkodás gyarapításához nagyban hozzájárultak — gondolom — rejtett fiókom aranyai, melyeknek csodálatos módon híre kelt s így kedvességben, szeretetreméltóságban egyik a másikon tullicitált azon jól palástolt szá-

melylyel az országot némiképen tájékoztatathatná aziránt, hogy hogyan szándékozik megoldani ezt a roppant fontos érdekeket felölő kérdést. Ismerjük a készülő közigazgatási reform vezéreszméit, ismerjük a polgári perrendtartás javaslatának, melyet most kodifikálnak, alapelveit, ismerjük azokat a nézőpontokat, melyeknek magaslátáról a kormány közigazgatási politikáknak az intézésére vállalkozik, de oktatásügyünknek egyik legsarkalatosabb kérdését homály fedi, melynek eloszlására a miniszter eddig abszolúte semmit sem tett, hanem mint maga megvallotta, még csak tapogatózik benne. Most is még, miniszterségének nyolcadik évében!

Több mint két évtized óta húzódik a harmadik egyetem ügye, erkölcsi, kulturális és közigazgatási szempontok követelik a lehetetlenségek között vergődő egyetemi oktatás decentralizációját, de azért az ország közoktatásügyi miniszterének még fogalma sincs arról, hogy hol és mikor fogja azt a harmadik egyetemet felállítani. Pedig ebben a kérdésben az anyagi eszközök hiánya igazán nem képez akadályt, mert az új egyetemet fokozatosan lehet bővíteni, az alapvető munka szerény kezdetből indulhat ki, melynek a költségeihez teljesen elégségesek volnának az egyes városok által felajánlott összegek és az új főiskola bevételei.

Megoldásra vár a leányoktatás kérdése, melyben sehol sem olyan nagy a zavar és a kuszáltság, mint nálunk, elintéztést sürget a polgári iskolák reformja, mert ezek az intézetek a tőlük nyerhető korlátolt képesítésnél fogva az életre nézve hasznavehetetlenek kezdenek lenni.

Mindezen tanügyi kérdések és más fontos ügyekre nézve, közoktatásunk vezetésében pangás állott be, mert a vezető miniszter a milyen céltudatos liberális egyházpolitikus, olyan céltudatlan tanférfi.

A verbói mandátum. Midőn a Valasek János verbói mandátuma ellen beadott petíciót a Kuria elutasította, kétségtelen, hogy nyomós okoknak a sulya alatt hozta meg ítéletét.

A kérvény mellett csoportosuló tanukkal szemben állott egy másik csoport tanu, mely a kérvényben felhozott igazató állításokból semmit sem hallott és szemben állott velük a mentőtanuknak egy még nagyobb csoportja, mely a panaszolt állításokat egyszerűen tagadta. Ennélfogva a kérvény alapját képező okok teljesen meggyengültek, utóbb, a megtámadott képviselőnek eskü alatt tett kijelentése után, mely szerint a neki tulajdonított igazató kifejezéseket nem használta, bizonyító erejéktől megfosztva, végkép megsemmisültek.

Kezében van tehát Valasek Jánosnak a Kuria ítélete, melyet büszkén mutogathat, mint ügyének diadalát megpecsételő okmányt. Kétszer győzött, a választáskor és most.

Kérdés, okos dolog volt-e alkalmat adni a verbói kerület képviselőjének, hogy kivihassa magának a kétszeri győzelem sikerét? Tapintatos, czélszerű lépés volt-e, a verbói mandátumot petícióval megtámadni?

Megengedjük, hogy valamely petíciónak az esélyei nagyon kiszámíthatatlanok. A kérvényező az általuk ismert tényálladékból sokszor olyan következtetéseket hoznak ki, melyeket a bíróság nem tesz magáévá. Az ügyvédi és a bírói felfogások néha nagyon is különböznek. Sőt a tényálladék megítélésénél is tévedhetnek a kérvényezők, a kiket sokszor a politikai hajlamok és szenvedélyek befolyásolnak. Tévedhet a bíróság is, mely a tényálladék igazi okait nem mindig képes kifürkészni s így nem esoda, ha a tárgyalás során felmerülő egyes jelenségek természetéről helytelen fogalmat alkot magának.

Mindez nem képezheti a vitatkozás tárgyát, s azért általában igazságtalanság az, ha valakit azért támadnak, mert petícionált. Ha egyszer a törvény megadja a jogot a kérvényezésre, ám eljen azzal a joggal a haza minden polgára, a ki serte érzi magát törvényes igazában. Eljen vele, csak ne könnyelműen!

Mert ha fontos politikai jogokkal könnyelműen élnek a polgárok, ebből kétféle baj származhatik. Először anyagi kárt szenvednek azok, a kik ilyen könnyelmű jogkeresésbe belemennek, mert a politikai jogok használata mindig drága. Ez azonban a kisebbik baj, az illetők baja, a kik a joggal könnyelműen visszaélték. Sokkal nagyobb a másik baj, mely abban nyer kifejezést, hogy a politikai jogoknak minden ilyen könnyelmű használata a politikai boszu látszatával bír, a mint-hogy a legtöbbször tényleg az is, s mint ilyen mindig gyűlölködést szül és keserűséget hagy maga után. És ez már többé nem csak az illetők baja, a kik ilyen jogviszonyokba bonyolódnak, hanem a köznek a baja is, melynek a polgárok elkeseredése mindig árt, mint a társadalmi bomlásnak egyik előidéző oka.

A verbói mandátum ellen beadott petíció, a könnyelmű jogkeresésnek a gyümölcse. Mert már

az adatok gyűjtésénél, a mint biztosan tudjuk, kitűnt, hogy a petíciónak szilárd jogalapja egyáltalán nincsen. Már akkor is a fültanuk túlnyomó nagy része Valasek javára vallott és nem ellene, még pedig intelligens, elfogulatlan tanuk. Ilyen tényállás mellett multhatatlanul el kellett volna állani a peticionálástól, nehogy az egész eljárás a politikai üldözésnek a látszatát öltse magára.

A liberális bölesek, Bánffy otromba iskolájának a hívei, nem állottak el. Ezzel azután becsítették Valasek Janost az üldözött ember szerepébe, melyet, ha van esze, a minthogy van is, kitűnően végig játszhat párthívei között, saját ügyének javára, a magyar ügynek pedig kárára.

Koncilians, a nemzetiségeket megbékéltető poititkát hirdetnek a nyitramegyei székházban, s ez alatt olyan tényeket követnek el, melyek csak még jobban megerősítik a nemzetiségekben azt a hitet, hogy politikai meggyőződésükért elnyomottak és üldözöttek szenvednek.

Az okvetetlenkedés nem lehet eszköze a pacifikációnak.

Bartha Miklós az 1848. XX. t.-c.-ről.

Az 1848. évi XX. törvénycikk végrehajtása ügyében Bartha Miklós országgyűlési képviselőhöz levelet intéztek a zentai reformátusok, kérve őt, hogy támogassa az 1848. évi XX. törvénycikk végrehajtására irányuló mozgalmat. Bartha Miklós Lussinpiccolóból, hol jelenleg üdül, hosszabb leveleiben felel a zentai reformátusoknak.

Leveleiben kifejti, hogy az 1848. évi XX. törvénycikk az akkori törvényhozás ugy alkotta meg, hogy az előző törvénycikk által Magyarország teljes állami függetlenségét kodifikálta. Minthogy ez a teljes állami függetlenség jelenleg nincs meg, nem helyes dolog az 1848. évi XX. törvénycikk végrehajtását követelni, amely, midőn a felekezetek egyházi és iskolai szükségleteit közálladalmi költségekből rendeli fedeztetni, egyszerűen a felekezetek autonómiáját megsemmisíti. Már pedig a midőn a magyar államnak nincs meg a teljes függetlensége, a felekezeti autonómiákra, mint a magyar alkotmány védőbástyáira szükség van.

Amely órában összezsugorodik az autonómikus cselekvési kör, abban az órában összezsugorodik a hazafias kötelességek azon sorozata is, melyet hitsorsosaink évszázadokon át hűséggel teljesítettek. Miért? Azért, mivel népünk érzeke a köző előmozdítására eltompul.

Már most mit jelent az a tény, hogy a felekezetek összes egyházi és iskolai szükségéről az állam gondoskodik?

Jelenti az összes felekezeti vagyion bevonását az állam tulajdonába és jelenti az állam föltétlen intézkedési jogát.

mitás reményében, hogy az aranyokban egykoron nekik is lehet részök.

Egy jószerű kassai sonka, két cifra bohém-torta, egy nagy tál összevásárolt cukros sütemény volt az egész, a mivel őket megvendégelni vágytam. Ezenkívül az asztal közepén álló szamovárban gőzölgött az aranyszínű orosz thea s cifra rendtelenségben állottak össze-vissza a Maderiak meg Xeresek. Gondoltam sokat úgy sem tud inni a szüktorku női nép — igyék legalább finom itait.

Fesztelenül hozzányultak a föltálatl étkekhez s megeredt a szófia. Letárgyaltunk mindent annak rendje és módja szerint. A lexikonban sem lehet több, mint a mennyi ezen rövid pár óra alatt szőnyegre került a szoárén. Természetes, hogy a kézimunkára is rákerült a sor — s ezen zürzavarban, egy meggondolatlan peicben elárultam, hogy nekem pantoflim nincs.

Kiböktek, nem sejtettem rosszat, pedig ha e percben szemügyre veszem a titokzatos, mosolygó arcokat, megláttam volna, hogy fejem fölé tornyosulnak a sötét fellegek...

A pantofli abban maradt, más tárgyra térünk át. Egyikről a másikra, a harmadikra, szadzadikra s ha véletlenül is kakukos óram el nem rikkantja a tizenkettőt, jól tudom, hogy

hajnalig tárgyaltuk volna a közérdekű, világot mozgó ügyeket.

Általános elszőrnyűködés... a „tizenkettő“ fejesóválások között ellebben mindegyik ajkáról s kezdődik a hurcolkodás.

En voltam az inas — kaptam is sok édes bókot érte. Kikéserterm a kapuhoz, Bodri kutyám — a neveletlen — hármat, négyet ugat utánuk, én meg ledöltem az ágyra, hogy a kellemesen eltöltött est képei tovább szövődjenek édes álmaimban.

Szoaré... pantofli...? hogy illenek ezek egymáshoz? hisz a legmerészebb eszmetársítás sem képes összekötő kapcsolatot ezek között találni, ha csak esetleg ki nem sűti, hogy én is szoaré alkalmával azon szánandó férfiak siralmas sorára jutottam, kik pantofli alá kerültek.

No de ezt az egyet már kikérem magamnak, érzem, ha maga a Venus is jönne, gyalázatot még sem hoznék a férfivilágra, hogy nadrágos ember létemre a nők szeszélyének, akaratának rabja legyek. Inkább nem házasodtam, mert szabad függetlenségemet ezerszerre többre becsülöm, minden szép női szónál és szerelmes tekintetnél.

Ezen férfias szilárd ingatlanságom azonban

még sem mentett meg attól, hogy a pantofli rabja ne legyek.

Az én nevemnapja kérem épen azon időbe esik, midőn a karámokban töltött nyaralás után lehajtja a szelid lelkű bojtár juhait a téli szállásra; midőn fonnyadni, száradni ked a sokszinű virág s az ember is beljebb húzódik a szoba sarkába, esetleg a meleg kályha mellé.

Dömötörnek kereszteltek, azért nevemnapja is e fura nevű szent ünnepére esik.

E napon rendezen ideháza lebzselek, mert tudom, hogy hasonorsu pajtásaim ilyenkor fölkeresnek, nem annyira, hogy magasztos érzelmekkel telített lelkükön könnyítsenek, mint inkább, hogy részöket kivegyek a szokott névnap szivarból és jó zamatos pálinkából.

Most is föl alá jártam a puha szőnyegen, végig mustráltam a maraszkinos, sartrözös, benediktineres palackokat, rendbe szedtem a finom szivarokat s vártam elmaradhatlan jó barátaimat. Nem tréfa dolog, ha a férfiak háziasszonyt kell játszania, de hisz férfiakkal szemben megjárja minden.

Halk kopogás után megnyílik az ajtó s szobámban lép valami, a mit embernek gondoltam, mert láttam, hogy két lába van, de fejnek, vállnak, karnak se hire se hamva, ezeknek he-

Adatokkal itt nem rendelkezem; de kevésre becsülöm a felekezetek egyházi és iskolai szükségét, ha azt évenként ötven millió koronára számítom.

A magyar állam csak úgy vállalhatná magára a felekezeti kiadásokat, ha kezelt volna az egyházak vagyonára. Önként sodorná az magával az autonómiát, mert a vagyonnal együtt eme szervezetnek lényeges életfeladata szűnnék meg. Ilyenformán a XX. törvények végrehajtása által elveszítjük egyházi vagyonunkat és megszűnik befolyásunk a templomra, a lelkészre, az iskolára, a tanítóra, a temetőre. Ez mind az állam hatósága alá kerül.

Nem gyöngíteni és megsemmisíteni kell ez önkormányzati szerveket, hanem erősíteni és szaporítani a *katholikus autonómia* által is. Mivel pedig a 48. évi XX. t. c. végrehajtása szükségképpen a felekezeti önkormányzat megszüntetésére, elgyöngülésére és megsemmisülésére vezet s mivel ezáltal egy hatalmas közjogi bástya és kulturális épület dőne romba: ennél fogva én nem pártolom ama t. c. végrehajtása érdekében indított mozgalmat.

Ez a mozgalom, ha nagy arányokat ölt, *számtalan veszélyt* dob felszínre. Felekezeti áramlatokkal tölti meg a közélet levegőjét. Elvonja a figyelmet és az érdeklődést attól a gazdasági élet-halál küzdelemtől, melynek a küszöbén áll nemzetünk. Erőket köt le, holott a legkisebb erő is be kell vinnünk a gazdasági harcba. Élesíti ama lappangó szenvedélyeket, a melyeknek kitérése mindig romlást okozott minden osztályban. Fölveti azt a kényes és Isten tudja, hol végződő kérdést, hogy vajjon a zsidó felekezet olyan bevett vallásfelekezetnek tekintessék-e, amelyre a XX. t. c. rendelkezése kiterjedjen? És fölveti azt a másik kényes kérdést, hogy a nemzetiségi egyházak és iskolák minő arányban részesüljenek az állam ellátásában? Látható, hogy a XX. t. c. végrehajtásának háttérében *éles és végzetes felekezeti és nemzetiségi szenvedélyek* olájkodnak.

Ilyen veszélyek földezésére nekem nincs bátorságom. Ilyen veszélynek még konszolidált életű államot sem szabad kiteenni. Hát még hazánkat! Ilyen veszélyek földezésére nekem nincs bátorságom.

Tudom, hogy református egyházunk válságos helyzetben van. Azt is tudom, bizonyítottam is annak idejében, hogy meg nem érlelt egyházpolitikai reformok okozták ezt a válságot. Az állam kötelekeket metszett el, melyek a hiveket az egyházhöz fűzték. Ez volt az erkölcsi kár. Jogos jövedelmek kilátásait vonta el papságunktól. Ez

volt a vagyoni kár. Az erkölcsi kárt csak a hitélet bensőségének fokozásával lehet némileg pótolni. A vagyoni kár pótlása, valamint a kellő mérvű segélyezés az államra hárul. Ezen a téren készséggel állok a zentai ev. ref. főkegyház szolgálatára. De attól, hogy közveszélyes áradás alkalmával a védőtőlten lyukat furni segítsek, hazafias lelkiismeretem visszatart.

Abban a reményben, hogy okaimat alkalmasnak találják fölmentésemre, maradok polgári társi üdvözléssel őszinte hívők

Bartha Miklós.

Szövetkezeti ügy a vidéken.

A nép legalsóbb rétegeiben észlelhető általános anyagi dekadencia idejében őszinte örömmel veszünk tudomást az oly áldásosan működő fogyasztási és hitelszövetkezetek ügyéről. Trencsénymegye területén a csacai gazda- és iparossegélyszövetkezet egyike a legkiterjedtebbeknek és tekintettel a Kiszuca völgye népének siralmas anyagi helyzetére, valóságos honmentő missziót teljesít. A pénz-, áru- és marha-uzsora ezt a népet teljesen kiszípolozta.

Korunk humanus jelszavai: „viribus unitis”, „egy valamennyiért, és valamennyi egyért”, és az a keresztény elv: „segíts magadon, az Isten is megsegít”, termékeny talajra találtak ezen szegény nép szívében s saját erejéből és saját fillereivel megalapította a csacai hitelszövetkezetet, a mely gondos és körültekintő vezetés mellett ma-holnap felveheti a harcot a nép anyagi regenerációjáért a helybeli és vidéki drága pénzintézetekkel.

A III. üzletév mérlege szerint a hitelszövetkezet vagyona tesz: az 1901/2. üzletév végével a pénztári készlet 1533 kor. 53 fill.; az 1902. évi március hó 15-ig a szövetkezeti tagoknak 4% kamatra kölcsönadott összeg 30311 kor.; 1902-ig 981 üzletrészt befizetett 30037 kor. 80 fill.; 17 tag előre befizetett üzletrészeinek összege 395 kor. 20 fill.; 1899/900. üzletévben kimaradt tagok által befizetett összeg 173 kor. 60 fill.; kamatok címén a szövetkezet által kifizetett 407 kor. 60 fill.; 1900/901. évi tartalékalap 327 kor. 96 fill.; 1901/902. tartalékalap mint tiszta nyereség 410 kor. 16 fill.; különleges tartalékalap 92 kor. 81 fill.; összesen 31844 kor. 53 fill. A hitelszövetkezet évi forgalma 1901/902. üzletévben 66087 kor. 99 fill. — Száraz, bolt számok ezek, de sokat beszélnek, mert nyomukban élet fakad, s mert alapot adnak egy jobb jövő reményére.

Ha minden községben ily komoly munka fog folyni a nép jólétének előmozdításáért, ha önzetlenül és odaadó ügyszerezzettel karolják föl a szövetkezeti ügyet, hogy népünkről leszedjék a legsúlyosabb bilincseket, t. i. az anyagi szolgátság rabláncát, s így józan gondolkodásra és takarékoságra szoktatjuk, akkor bátran fogjuk mondhatni: nec portae inferi praevalerunt! R. I.

Levelezés.

Igen tisztelt Szerkesztő úr!

Sasvár, Szenic és Holics vidéke az őszzsel megtartandó nagy hadgyakorlatok hatása alatt áll. Jön a király, vizsgálják mindenütt, e hírek mindenki örül, a lojalis népek hevesebben dobog a szíve, mert nem mindig látható a kegyes király.

A nemes vármegyének, azt hiszem, szintén nagy az öröme vegyítve nagy gonddal; és miért? kérdezhetné valaki, hiszen a szenici járás megyei utai egy szakembernek Hávor Gyulának, végzett polytechnikusnak kezelésében vannak, kavicsoltatásért kap a megyétől 32 ezer koronát, azután az ellenőrzés igen pontos Dr. Szále Lajos, szenici főbíró, veje Hávor Gyulának, a főbíró, a ki könyörtelenül szigorú puritánságánál fogja saját ipuskáját Hávor Gyulát sem kimélni; mert hiszen Nyitramegyében nincs inkompatibilitás rokonság miatt, hiszen annál jobban összeférnek a naptárban. A budapesti Sugár-ut faszter simasága kis Miska a szenici járási utak simaságához képest, szinte sajnálja az ember e pompás utakat igénybe venni. Inkább vasuton igyekszik Sasvárról Szeniére vagy Szenicről Holicsra, mert kissé esős időben itéletnapig sem vergődhetnek ki a kátyúból, sok szép áldás száll majd a tűzerektől, a szekerészekről Hávor Gyula göndör fejére. Igazán érti a maszkirozást a nagy technikus.

Szenic végén körülbelül 300 lépésnyire kavicsos az út egész az új fahidig, onnan kezdve egész Sasvár végeig tátongó utgödörök áhítóva várják a kavicsot, de nincs senki, aki tátongó torkukat betömje, mert az árok szélén szegyenkeze lapulnak a prizmak inkább agyaggal, mint kavicsal telve. Várják, míg a zuhogó zápor eltünteti őket a föld színeről, mert oly nagyok a prizmak, hegy egy ember minden megeröltetés nélkül puttonyba szedhetné. Szinte örül az ember a nagy eseménynek, mert most biztosan kapunk jó utakat, a megyei adminisztráció megembereleli magát, ha rendjel helyett nem dorgatoriumot akar kapni és az utakat jó karba helyezi. A római mérföld jelzőkön ez volt írva: „Pro patria conumar”, a szenici járás mostani állapotban levő utak mérföld jelzőire ezt lehetne írni: „pro sacco conumar”.

Diri.

Ujdonságok.

Nyilatkozat. Városunkban a zabori hegyközség elnöki székének betöltéséről sokat beszéltek az utóbbi napokban. A többi között azt is hallottam, hogy én volnék ezen állásra az egyik jelölt. Eddig erre a nyilvánosság előtt nem nyilatkoztam, és pedig azért: mert minden jelölés dacára, eddig engem senki meg nem kérdezt, el-e fogadnám a jelölést, az esetleges megválasztatást.

Ilyen csupa merő csomag lóbászodott, csak mikor kibontakozott a kelletlen teherből, — megismertem, hogy az a falusi levelhordó.

— Mit hozott Miska a sörényes fenébe?

— Alázattal instálom, csomagokat a postáról, majd összenyomták a lelkemet... s rakesgatni kezdte sorjába egymás mellé. A vérem majd elhült, midőn láttam, hogy teli van velők az asztal, a pamlag, minden szék és a padló jó fele... — De hát mi történt? ez mind nekem szól?

— Igenis kérem alázattal, itt vannak a szállítólevelek... s kihuzott a zsebéből egy gar-madát, a másik zsebéből meg egy nyaláb szines, illatos levelet.

Mondhatom, minő József napja, megállott az eszem. Okosabbat nem tudtam cselekedni, majd berugattam a szegény Miskát.

Midőn magamra maradtam, végigvizsgáltam a csomagokat, mindegyiken rajta volt női vonásokkal pingálva: tartalma kézimunka.

No gondoltam magamban, valódi manna-hulás. Leültem, hogy átolvassam előbb a leveleket. Fölbontom a róz-saszínűt s olvasom:

Kedves Dömötör Bátyám! Ellestem a szor-aren véletlenül elárult titkos óhaját — azért most nevenapja alkalmából őszinte jó kívánataim kapasan küldöm az idemelékelt pánthofit. Fogadj

szívesen. Mindannyiszor jussak eszébe, a hány-szor fogja lábára huzni. De azután hordja is ám!

Margit.

Derek leány, gondoltam magamban — el-találja még a gondolatomat is.

Fölbontom a zöld levelet, azt Irén írta. — Majd ugyanazon szavak... pánthofit küld... Föltépem Elza viola levelét. Hát ez mit küldhet? Szóaré és pánthofli újra van benne... No ez jó kezd lenni, már van három pár.

Bontom a harmadik... negyedik... tize-dik fehér, zöld, kék, piros, s egyéb határozatlan színű levelet s képzeljek, mindegyikben újra ismét-lődik a szóaré és a pánthofli...

Már őszintén bevallva, ostobának látszott a folytonos egy és ugyanazon tárgyról szóló level-olvasás, azért hozzáfogtam a csomagok felbontá-sához.

Lázás sietséggel dolgoztam, halomszámra emelkedett körülöttem a csomagoló papir és foly-ton, szakadatlanul pánthofli... és újra pánthofli bontakozott ki belőle. Majd elájultam, midőn lát-tam, hogy az asztal, a szekrény, ablakdeszka és minden tele van pánthoflival. Maj elmerültem ebben a pánthofli tengerben.

Erőtlenül lehanyatlottam a szerencsére még üresen maradt zsöllyebe... öregseppü veriték

gyöngyözött ki arcomon s kétségbeesve néztem az iszonyu számu pánthoflit.

Ha összeáll az egész Agulár familia, az Ignác, az Ede fiaival, öregatyjával, unokáival és úkunokáival, akkor sem lesz nekik annyi pánthof-lijuk — mint e percben az én szobámban van.

Ez mind utóvégre még csak megjárta, de azután következett a hadd el hadd.

Mindegyik kérte, hogy az övét hordjam. De uramfia, hisz ha a Matuzsálem korát is meg-elném, akkor is képtelen lennék elkoptatni ezt a rémitő számu pánthoflit.

Ha az egyikét viseltem, haragudott a többi, ha egyet sem hordtam, haragudott mind.

Elképzelhetik rettentő helyzetemet. De hogy mégis néminemüleg kivackalódjam a bajból, el-határozottam, hogy ezentul éjjel és nappal hordok pánthoflit s minden órában mást váltok.

Igy sikerült ugyan a rokonsági békés vi-szonyt föntartanom, de a világ? az bolondnak tart, mert soha cipőben, de mindig pánthofliban lát. És igaza is van.

De pánthofli hős még sem vagyok. Ugy-e? Órizkedjenek, óvakodjanak az ily fajta szo-a-réktől!

Nem szokásom minden hírt mindjárt hirlapilag megcáfolni, de minthogy ma ezen kérdés hirlapi vita tárgyát képezi már, és nevem, mint jelölt-é a nyilvánosság előtt szerepel, tovább nem hallgathatok, hanem az igen tisztelt érdeklődőknek ez uton hozom becses tudomásukra: hogy én — bármennyire is megtisztelőnek tartom sokaknak irányomban nyilvánuló bizalmát — a jelen viszonyok között, midőn a választásnál még pártpolitikai szempontok is szóba jönnek — a jelölést el nem fogadom.

Nyitra, 1902, április hó 18-án.

Hazaifui tisztelettel

Dr. Batthyány Vilmos gróf,
kanonok.

Személyi hírek. Dr. Gerevich Emil, kassai főrealskolai igazgató, a kath. felsőbb leányiskoláknál miniszteri biztos, e heten át városunkban időzött, s a felsőbb leányiskolát vizsgálta. A biztos a püspök úr őmlga vendége volt. — Chilkó Pál, nyitra-egyházmegyei aldozár Rómába utazott. — Árpási Imre, nyitrai bankigazgató, e heten Felső-Olaszországban időz.

Kinevezés. Gróf Batthyány Vilmos kanonokot, az egyházmegye főpáztora a mult év szeptemberében elhunyt Markovich János helyébe e heten püspöki biztossá nevezte ki a nyitrai kath. felsőbb leányiskolához.

Halálozások. Boróczy Márton urat, Nyitra megye nyugalmazott árvaszéki ülnökét súlyos csapás érte: neje csejthei Boróczy Martonné, szül. kiskováloi Kubovich Franciska úrnő április hó 18-án életének 50-ik évében hosszas és kínos szenvedés, s a halotti szentségek felvétele után hétért szenderült. A boldogult földi maradványai ma vasárnap, délután 5 órakor fognak a nyitrai rom. kath. temetőben örök nyugalomra helyeztetni. — Mayerhuber Ferenc, az aranyos-maróthi takarékpénztár verekélyi főkötelep igazgatójának neje Gruber Katalin úrnő 84 éves korában elhunyt. — Szaff János, ny. egerszeghi plébános, f. évi április hó 19-én reggel 9 órakor, 47 éves korában, rövid szenvedés után meghalt. — Beke poráikra!

Nagyszabású jubileum. A nyitrai kir. törvényszék, ügyészség és járásbírósg tagjai f. hó 16-án megtartott értekezletükön elhatározták, hogy az igazságszolgáltatás államosításának 30. éves fordulójára alkalmából nagyobb szabású emlékülnevet rendeznek, a mikor mindazokat, a kik már harminc év óta szolgálják a magyar igazságügyet, ünnepelni fogják. A részletek megállapítására Horváth József törvénzi bíró értekezleti elnök és Ujfalussy Ferenc tvszéki albiró értekezleti jegyző f. hó 21-ének d. u. 4 órájára újabb értekezletet hívtak egybe. Ezuttal az ügyhöz még behatóbban nem szólunk, mert hiszen még lesz alkalmunk az igazságszolgáltatás államosításának kiváló fontosságát és hasznát s a nagy közönség előtt oly nagy tekintélynek örvendő bírói és ügyészi testület érdemeit kellőképen méltatni, s azért egyelőre csak azt emlíjük fel, hogy a nyitrai kir. törvényszék s az ahhoz tartozó 10 járásbírósgnál és a kir. ügyészségnél összesen mintegy 140 tisztviselő van alkalmazva, s ezek közül csak kilencen szolgálnak 30 év óta, és pedig: Sándor Géza kir. törvénzi elnök, Juhász Vince nyitrai kir. járásbíró, Török Vince kir. törvénzi bíró, Mazoly Antal kir. tablai bíró, Kochanovszky György vágyhelyi kir. járásbíró, Kiss Mihály kir. törvénzi irodáigazgató, Lósy Géza tkvvezető, Buzna János és Kányik Jakab kir. törvénzi írnokok.

A nyitrai kath. legény-egylet színelőadása. A nyitrai kath. legény-egylet mult vasárnap színelőadást rendezett. Színter került Kövesi Albert trefás, fővárosi életképe: Sanyaró Vendel, diurnista. A darab előadása várakozáson felül sikerült, mert a szereplők — dícséretre legyen mondva, kitűnően tanulták be szerepüket, úgy hogy a sugónak igazán nem kellett küzdenie a szereplők kapkodásával. Az előadás csak dícséretet érdemel. Jó alakítást nyújtottak Pulz Ottilia és Máté Pistike kisasszonyok, úgy szavaltuk, mint a taglejtésük nem közönséges színvonalon állott. Pulz k. a. a pattogó, nagyvágú szabónét elethűen adta, s férje Hradeczky János ügyes alakításával a közönséget állandó derűtségben tartotta, játéka nagyon jó, csak hangletésében kellene magát kissé mérsékelnie, akkor sokkal nagyobb lenne fellelése az összehatása. Máté Pistike a divatárúsnő nehéz, kacser

szerepét valóban pestiesen adta, kiváló játékaival megérdemelte azt a szép bokrétát, melylyel a rendezőség kedveskedett neki. Játékukkal kiváltak: Simik Antalka, Duboviczky Józsika, Simik Annus, Kotlár Mariska, — no, még Piacsek Antalka is, — akik bajjal és megkapó közvetlenséggel mozgattak a színpadon. Gruber Gyulára, Sanyaró Vendel éhenkórász szerepében nem ismertünk rá, oly hű volt a maszkija és eredeti a játéka. Tepliczyk Béla, az iparlovag alakításában, inkább egy sok dologtól elfaradt munkásnak, mint egy igazi nagyvárosi dandynek, mutatta be magát. Czápay István, a berkocsis szerepében, úgy Ó-Budára emlékeztető magyar-német beszédével, mint természetes, minden mesterkéltég nélküli alakításával élvezetet nyújtott, a közönség többszörös zajos tapsviharral jutalmazta, e természetességet nem tudjuk eléggé ajánlani a többi szereplőknek; Czápay sokszor játszott úgyesen, de oly élvezetesen, mint vasárnap, még nem láttuk. — Csak dicsérni tudjuk a legény-egyletnek ezen életképes megnyilvánulását, adja Isten, hogy tervezett hazuk minél előbb felépüljön, s művelődjenek benne Istenért és hazáért; de nem tudjuk eléggé ajánlani, hogy az előadandó színdarab megválasztásában ne a mókára és a pillanatnyi hatásra fektessék a fősúlyt, hanem egyetűk céljához képest, gyönyörködtetve oktassák a hallgatóságot szépre, jóra, nemesre, — erkölcsre! — Ezen alkalommal felülfizettek: Mlt. Bende Imre 1 db. arany, Gróf Batthyány Vilmos 10 k., dr. Bobok József 20 k., Jeszenszky Alajos 4 k., Huszár István 4 k., H. Gy. 2 k., Glasz Lipót 2 k., Duboviczky Imre 2 k., Kutvaszer István 2 k., Nemcsék Ferenc 2 k., Neugebauer Nándor 2 k., Ronchetti Oszkár 2 k., Blasovszky N. 1 k., Bellák József 1 k., Biff János 1 k., Brecska János 1 k., Bócz Antal 1 k., Cserenyei István 1 k., Felix Rezső 1 k., Horváth k. a. 1 k., Kiss István 1 k., Mühlhäuser Frigyes 1 k., Metzger Ede 1 k., Nemet István 1 k., Novotny Vilmos 1 k., Sarlay Elekne 1 k., Weigl Antal 1 k.

Adományok. A pogrányi plebáni templom Jezus sz. szíve oltárára, újabban a következő nemes szívűek adakoztak: A nyitrai káptalan 20 koronát, Szluka Károly s. lelkész, Frauner János plébános, Hreska Pál plébános, Badik József plébános, Berehy Endre plébános, Potucsek János plébános, Sztrakovics Ferecz plébános, Trvdy Ignáz prépost-plébános, Bossányi József igazgató 2—2 koronát, Fiebig Alajos plébános, Gramantik György plébános 1—1 korona, Chocholus Balint esp.-plébános 3 koronát, Jurik Mihály nyug. plébános 4 koronát, Diera Ignác plébános, Gáll József s. lelkész, Frastaczky Antal s. lelkész, 2—2 korona, Bezak József s. lelkész 5 korona, Podivinsky Ferencz apát-plébános 2 korona, Jezus sz. szíve jutalmazza meg nemes adományait. A maga és a hívek nevében is köszöni *Karsay Imre* pogrányi plébános.

Állami intézetek zászlaja. Lapunk mai vezércikkében megemlítettük azt a feltűnő jelenséget, hogy az állami intézetek még sohasem foglaltak el olyan ellenséges állást a katolikus egyházzal és ezen egyház vallás-erkölcsi törekvéseivel szemben, mint a mióta Wlassics Gyula intézi a hazai közoktatásügy vezetését.

Hogy mennyire felel meg ez az észrevétel az állami intézetekben tényleg uralkodó viszonyoknak és annak a szellemnek, mely ezen intézetek legfelsőbb vezetését átlengti, arra nézve esztantós bizonyítékot szolgáltat nekünk a szegedi eset. Az ottani állami gimnázium katolikus tanuló ifjusági zászlót csináltattak maguknak, vallási jelleggel bíró zászlót, a minők általában az ifjusági zászlók szoktak lenni. Ennek a zászlónak a felszentelése alkalmából ünnepet rendeznek, melyen részt vesznek tanáraik és más vallás iskolatársai is.

A dolog magában véve a legártatlanabb, nincs ebben semmi tüntetési szándék az intézetnek más vallású tanuló ellen, ha volna, akkor a tanári kar az ünnepélyt bizonyára nem engedte volna meg, azon meg nem jelenne, annál kevésbé jelenne meg az ünnepélynek tisztán világi vonatkozású részén a más vallású iskolatársak.

Pedagógiai szempontból a szegedi ifjusági ünnepe a leghelyesebb és minden tekintetben elismerésre méltó, mert az ifjuság lelket semmi sem nemesíti annyira, mint az ideális cselekedet való lelkesedés. Egyházért, hazáért lelkesülő ifjakból magas törekvésű, önzetlenül munkás, becsületes és önfeláldozó polgárok válnak, a kiknek munkája hasznos és üdvös lesz a társadalomnak. Természetes eunélfogva, ha bármely intézetnek a tanári kara, mely hivatásának a színvonalán áll,

minden ilyen ideális mozgalmat támogat, elősegít és ünnepélyessé tenni igyekszik.

Ánde feláll az országgyűlésen a kultusz-miniszter, ki azonban csak a saját hiúságát kultiválja és kijelenti, hogy „az állami intézetek zászlója egy vallási felekezet ritusa szerint beszentelt zászló nem lehet. Ezt vegyék tudomásul mindazok, kik Szegeden ezt az ünnepet rendezik.“

Mit vegyének tudomásul? Azt, hogy az a felszentelendő zászló nem az intézet zászlaja leszen, hanem csak a katolikus ifjaké, melyet ezek templomi ünnepélyeken fognak használni? Ezt vegyék tudomásul? Hiszen ezt tudják, és eszök ágában sincs azt a zászlót intézeti zászlónak tekinteni. Mit vegyének tehát tudomásul?

Vegyék tudomásul azt a kolosszális oktalanságot, hogy az állami intézetek zászlója semmiféle ritus szerint beszentelt zászló nem lehet. Most már, ha valamely állami intézet zászlót csináltat az ifjuság számára, hát akkor ne szenteltesék fel az a zászló? A helyett talán Wlassics-ünnepélyvel avatassék fel? De hiszen vallásos szertartással avattnak fel a keresztény társadalom szokása szerint a közlekedési eszközök, az állami hivatalok épületei, a kórházak és egyéb jótékonyági intézetek, a hadsereg zászlói, az óvodák és iskolák végtelen sora, még ha azok nem is felekezetiek. Felavattatnak pedig a kath. egyház szertartása szerint egyszerűen abból az okból, mert mindazt, a mi a nagy közönség számára megnyitják, legnagyobb mérvben a katolikusok használják, mint a kik legtöbben vannak az országban, de azért is, mert egyedül a kath. egyháznak vannak felavató szertartásai.

Most azonban a miniszter az egész keresztény társadalom szokásával ellenkezőleg azt hirdeti, hogy az állami intézetek vallási szertartással felavatott jelvényt nem használhatnak. Miért felti a miniszter éppen az állami intézeteket a vallásos szertartásoktól? Hiszen, a mint nem sérthet senkit sem vallásos erülete és meggyőződésében az, hogy átmegy egy olyan hidon, melyet kath. pap avatott föl, vagy hogy egy kath. szertartás szerint felavatott közoktatásban fekszik beteg, a mint senkinek a vallásos erülete a legtávolabbról sem érinti az a körülmény, hogy az óvodák és iskolák gyermekeket vallásos szertartással felavatott községi óvodákba és iskolákba járatják, ugy lehetetlen az is, hogy vallási tekintetben bárkit is feszelyezzen az a körülmény, hogy megszentelt lobogó alatt kell sorakoznia, a mely esetleg az ország címerét, vagy nemzeti kegyeletünk közös tárgyát, első szt. királyunkat ábrázolja.

Wlassics nyilatkozata csak azt mutatja, hogy az eszöket, józan ítéletöket veszítik és hülyeségbe esnek azok, a kiknek minden törekvésük arra irányul, hogy liberalizmusukat a keresztény társadalom szokásaitól elkapsolják. Mert a liberalizmus sokkal üresebb, semhogy önálló tudna lenni. Ha önállósítja magát, rögvést ostobává lesz.

Nyilatkozat. A F. M. K. E. nyitrai vármegyei választmányának f. évi ápril 14-én Nyitra tartott közgyűlésében azt jelentettem, hogy a nováki egyesületi óvoda gondnoksága megalakulva nincs. Ez a jelentés tevédesen alapszik, mert a nováki óva-gondnokság *Hajek Vincze* plébános úr elnöke alatt tényleg megalakult, működik és lelkes buzgalommal rendezte, vezeti és intézi az óvoda ügyeit. Nyitra, 1902. ápril 16. Dr. *Györky Geza*, választmányi elnök.

Ki legyen a zaborhegyközségi elnök. A mai elnökválasztó közgyűlés előtt kerül a hegyközségi tagokat, hogy azon minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek. Tekintettel arra, hogy *Lőrinczy Gyula*, nyug. kir. tablai bíró ur, a hegyközség eddigi buzgó alelnöke nemcsak példás tevékenységet, hanem önfeláldozó munkásságot és kiváló szakértelmet tanúsított a hegyközség ügyeinek vezetésében. És mindezt éveken keresztül ingyen. Működését még az ellenfél is kétségen kívül helyezte és elismerte. Magunk részéről *Lőrinczy ur* iránt nem fejezhetjük ki szebben elismerésünket, mintha a megüresedett elnöki állásra őt emeljük. Ezt ő megérdemli, ellenkező cselekedet meghazudtolása volna mindazon elismerésnek, melyet innen is, tulajdonon is annyiszor hangoztatnak.

Egy vizsgálat eredménye. A Nyitra megyei Szemle 1902. évi január hó 12-ik számában „Magyar Miklós ur pénzügyigazgató figyelmébe“ cím alatt megjelent cikkéből kifolyólag megejtett vizsgálaton kiderült, hogy a jegyzőt a nevezett cikk a következőkben nem érinti:

1. *Petrás János* egbelli lakos adókönyvében talált hátralek nem más, mint tényleg *Petrás*

János neje nevére iratott birtoka után kivetett utadót, mely 1896 óta hátralékba volt. Ez pedig onnan származik, mert a volt körjegyző Tölgyesi Simon helytelenül vezette az adókönyveket és 1895 óta hátralékban hagyta az utadót; a jelenlegi jegyző az elhanyagolt utadónak felerészben kitérülését kieszközölte, a fennmaradt részt pedig Petrás János könyvére jegyezte. Az asszonynak adókönyve nem volt. Különben, hogy Tölgyesi Simon helytelenül vezette a könyveket, erről tanuskodik az alispán által kiállított oklevél, melyet e napokban 300 (háromszáz) korona mellékletnyi pénzbírsággal csupán az egbelli dolgok miatt kapott.

2. A bikákra kivetett 3 korona többlet onnan származik, mert a teheneket összeíró bizottság egy helyett kettőt vett fel lajstromába.

3. A 13 koronáról szóló végrehajtás onnan eredt, mert feljebbvalója másodszer követelte a hagyatéki illetéket.

A buzasztelési körmenetet f. hó 25-én az ugyanaznap tartandó kirakó vásár miatt, a székesegyházból a piaristák templomába fogják vezetni, nem pedig, mint rendesen, a szántóföldekre.

Rendőrségi tollnok szuronyok közt. Offenberger Mihály, volt nyitrai rendőrfogalmazó, ki tudvalevőleg hivatalában elkövetett számos visszaélés miatt nemcsak elvesztette hivatalát, hanem még fenyítőbe is került. A nyitrai törvényszék megidézte ez ügyben, s minthogy még meg nem jelent, f. hó 18-án a déli vonattal három szuronyos börtönőr sezájlete mellett kísérték be, ami Nyitra — tekintve ismert személyiségét — élénk feltűnést keltett. Offenberger Mihály a helybeli liberális klub politikájának külső végrehajtója volt, s mint ilyen esküdt ellensége a néppártiak. Cynikus és erőszakos természetűe miatt még zsidó hitsorsosai sem igen szerették. Mikor megindult ellene a fegyelmi vizsgálat két év előtt, megfordult szerkesztőségünkben és könyörgött, hogy agg anyjára való tekintettel, kit ő eltart, ne feszegezzük ügyét, mely amúgy is csak félreértésen alapul és ő teljesen tisztázza fogja magát. Mi engedünk kérésének, s egy jeles barátunk cikkeit mellőztük. A tisztázás azonban nem sikerült. S Offenberger, a ki a szegény nép közül anyai embert büntetett meg kiméletlenül rendőri kihágások miatt, most maga is rendőrfedezet alatt lőn bekísérve Nyitra.

Ujabb petíció a verbói mandátum ellen. A verbói liberálisok, a kiket a nyitrai megyeházából mozgatnak, nem tudnak megnyugodni a Kúria ítéletében, melylyel a Valasek János mandátuma ellen benyújtott petíciót elutasította. Azért most a képviselőházhoz akarnak panaszt beadni, remélve, hogy a ház a mandátumot meg fogja semmisíteni. Nekünk semmi közünk a marakodó felekezhez, de mivel a Kúria ítélete után biztosra lehet venni, hogy a megsemmisítésre elegendő okok nem forognak fenn, csak sajnálni tudjuk azt az okvetetlenkedést, melylyel a liberálisok Valaseknek alkalmat nyújtanak arra, hogy harmadszor is győzzön és fejét az igazságtalanul üldözöttek glóriájának újabb fényével körülvegye. Ha igaz, hogy kevés bölcseséggel kormányoztatik a világ, akkor mérhetetlen kiesinynek kell lennie annak a cseppecskének, melyet a Teremtő ebből az égi adományból a verbói liberálisok fejébe öntött.

Szavaztatás Nyitra megyében. Husvét előtt volt a választók névjegyzékének kiigazítása. Három valának: Markovics a szenici szolgabíró, Rakovszky a szenici jegyző és Praxa János sasvári cs. és kir. családi uradalom erdészgyakornok; a többi nyitrai megyei összeíró küldöttségekkel szemben ők sem akartak hátra maradni a szavazatok irtásában, egy községben pl. 1896-ban volt 199 szavazó, most már csak 120 van, a hol néppártiak voltak, azokat tizedelték Sasvárott, Stepanón, Dojesson, Nagy-Koválon „dühöngtek”. A királyi kuria 1900. évben helyben hagyta az összeíró küldöttség által megállapított legkisebb adócsenszt 20 korona és 36 fillért. 1901-ben ezt respektálták, de most olyanokat is hagytak ki, akik 25 koronát, 22 koronát, 50 koronát földadót fizetnek, mert néppártiak. Ezeknek az uraknak eljárását a közvélemény ítéletére bizuk, megtették pompásan alkotmányos megbízatásukat. Eljenek, sic itur ad astra!

A vágsellyei r. k. népnevelők köre f. év, május hó 1-én, Vág-Sellyén, a r. k. népkör helyiségében tartja évi gyűlését, melyre a

kör tagjait és a népoktatásügy barátait tisztelettel meghívjuk. A tárgysorozatból kiemeljük a következőket: A „phonomimika” segítségével való olvasás-tanítás módját és annak eredményét, saját eljárása szerint, gyakorlatilag bemutatja Péter József v.-sellyei tanító; Továbbá ezen tételek megvitatása: a) A tanítói fizetések szabályozása. Előadó: Juhász Ferencz. b) Az ifjuság erkölcsi életének megóvása. Előadó: Janics Ferencz. d) A kör állásfoglalása a szabadtanító egyesületek, vagy a hivatalos kötelező tanító-testületek mellett. A gyűlés után társas ebéd a vágsellyei nagyvendéglőben: Egy teríték ára 2 korona. Kedvező idő esetére a r. k. iskola udvarán tavaszi táncmulatság. Kezdeté d. u. 5 órakor.

A privigei trachoma-járványkórház, mint nekünk jelentik, Dr. Jelentsik kertjében van. Fizet a megye 4 vagy 500 frtot. Ez nagy bér. De azért olyan magas a bér, mert a kertet a betegeknek kellene használniuk. Jelentsik idejében használták is. Filberger kitérta tőlünk a jó orvost Dr. Jelentsiket, csak azért, hogy ő a kertet elvehesse. Most már ő elvezi. Tavaly lucernával vetette be a kertet. Holott a kert elvezete és használata a betegeké. Most nem tudjuk — írja tudósítónk — mi lesz a lucernával? Filberger úrnak használatára, vagy a betegek járdájára-e? Nem tudjuk fizet-e Filberger úr bért és menytit a kertért? vagy talán jutalmul elvezi? Az alispán úrtól intézkedést kér levelezőnk. A kertet a trachomás betegeknek kell hagyni. Azoknak kell a friss levegő, és a zöldben való járkálás. Filberger úr vessen másüt lucernát, Szemmel kísérni és figyelni fogjuk, mi lesz a kerttel. Ne haragudjanak uraim, hogy megint írunk a Szemlében. Magok azért is haragudnak nagyon; mert a maguk pártján nincs ember, a ki valamit tudna tenni a párt érdekében. Holott a néppártion tudnak sokat tenni. Ugy kell maguknak, miért mamelukok.

Egy valópör. A trencsényi kir. törvényszék, mint a Vág-völgyi Lap írja, folyó hó 1-én tartott nyilvános ülésében hozott ítéletével a podhragyi báró Popper Armin bicsicai nagybirtokos és neje született Hahn Hermina közt fennállott házasságot véglegesen felbontotta és Popper bárónt — kinek kereseti kérelmére az ítélet hozatott — férje nevének további viselésére feljogosította, a házasságból származó gyermekeket pedig, szüleik megegyezéséhez képest, további intézkedésig édes anyjuk gondjaira bízta. A valópörökre nézve érvényes szabályok értelmében az ítélet hivatalból is felsőbbirósági felülvizsgálat tárgyát fogja képezni. Popper Armin testvére azon Popper Sándor bárónak, kinek házassága (Popper-Castrone) ezelőtt több mint másfél évtized előtt olyan nagy port vert fel az európai sajtóban, és ez utóbbi házasság szintén felbontatott.

Sorozás. Galgócon a f. évben tartott járási sorozásnál felhivatott 643, besoroztatott 128, póttartalékba 24, visszahelyezve 233, fegyverképtelen 114 felülvizsgálatra küldetett 8, távolmaradt vagy másutt sorozva 136, ismeretlen 31. — Szokolcán (magában a városban) felhiva 117, besorozva 14, póttartalékba 3, visszahelyezve 49, fegyverképtelen 20, felülvizsgálatra küldve 1, távol volt vagy másutt sorozva 30, ismeretlen 2. — Nagy-Surányban f. hó 7., 8 és 9-én megtartott főszorozás eredménye: Állítva 657, besorozva 217, visszahelyezve 219, fegyverképtelen 130, mindenkorra alkalmatlan 8, felülvizsgálatra kerül 5, távol maradt 78. — A vágsellyei járásban megejtett sorozáson felhivatott 688, besoroztatott 179, póttartalékba 29, visszahelyezve 261, fegyverképtelen 152, másutt állítva 67, ismeretlen tartózkodású 20. — A szokolczi járásban felhivatott 816, besoroztatott 68, póttartalékba 33, visszahelyezve 324, fegyverképtelen 138, felülvizsgálatra utasítva 3, másutt állítva, vagy távol volt 245, ismeretlen 9. — Érsekújvár város: felhiva 276, besorozva 65, visszahelyezve 106, póttartalékba 7, fegyverképtelen 48, felülvizsgálatra küldve 3. Távol volt vagy másutt állítva 46, ismeretlen 10.

Tűzvész. Nagy-Kéren április hó 11-én 9 órakor — mint halljuk — gondatlanságból tűz ütött ki. A nagy szélben oltásról szó sem lehetett. Két gyermek benn égett, s a félig holtan kihozták közül négyen égési sebeikbe belehaltak. Kilenc ház porrá égett, több apró jószág igen sok, inkább mondhatni, minden baromfi tönkre ment. Az iskolák, kantori lak, plebániái istállóik, sok gazdasági eszközök porrá égett. A kár igen nagy.

Szénkének beszerzése. A Nyitrai Gazdasági Egyesület tudatja a tisztelt gazdaközönsséggel, hogy mindazok, kik szénkének-szükségének, a m. kir. földmivelésügyi miniszterium rendelete értelmében őszi szükségleteiket május hó 1-ig, tavaszt pedig december hó 1-ig a Nyitrai Gazdasági Egyesületnél bejelenteni sziveskedjenek.

Eladásra süldők kerestetnek. A Nyitrai Gazdasági Egyesület felhívja a t. gazdaközönsséget, hogy azon gazdák, kiknek eladó és hizlalásra alkalmas süldő malacik vannak, az eladó állatok számának és korának közlésevel forduljanak az egyesület titkári hivatalához.

Az Első Magyar Általános Biztosító Társaság a minap tartotta meg évi rendes közgyűlését Budapesten gróf Csekonics Endre v. b. t. t. elnöke alatt. 1901. évről szóló igazgatósági jelentés kiemeli, hogy az üzlet az egyes biztosítási ágakban és összesében kedvező lefolyású volt. Az igazgatóság az előterjesztett mérleg számadatai szerint már ezuttal mindent beváltott, amit az előző mostohább években a közgyűléseken kitérte helyezett. A mellett, hogy 2.242.587 korona tiszta nyereséget ért el, még az 1893-ban sajnósan megszüntetett árfolyam különbözeti tartálékot tett ez évben félre a záloglevelek árfolyam emelkedéséből; a külön tartalékot, mely már 8163 korona 32 fillérre szállott volt le, most ismét 568.588 korona 14 fillérre emelte, a tüzosztály díjtartalékát 4.400.000 koronára, a szállítmányi biztosítékot pedig külön 40.000 koronára szaporította. Az életbiztosítási feltelet jogszertészen s nagy sikerrel fejlesztette. A társaság életbiztosítási állománya 274.422.041 korona 36 fillérre emelkedett, vagyis 9.012.061 korona 58 fillérrel haladja túl az előző évit. Ez állománynak díjtartaléka immár 78.255.565 korona 23 fillért tesz ki. Az alapszabályszerű levonások után az igazgatóság a tiszta nyeresémből részvényenkint 320 korona osztalék kiizetését hozta javaslatba. A nyereségből még az osztalék kiizetése után is 386.160 korona 12 fillér marad rendelkezésére. Ebből rendkívüli adományképen 50.000 koronát javasolt az igazgatóság a társasági tisztviselők nyugdíjalapjának juttatni, 336.160 korona 12 fillért pedig a különtartalékra átvezetetni. A közgyűlés a mérlegot, a zárószámlát és az összes igazgatósági javaslatokat egyhangulag elfogadta és az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak a felmentvényt megadta s jóváhagyta a közhasznú adakozásokra fordítandó összeg felosztási tervét. Az osztalék a társaság pénztárából kiizetésre kerül. A részvényesek nevében, k kire az évi jelentés a lehető legjobb benyomást tette, Lampl Vilmos részvényes mondtott közönetet az igazgatóságnak. Külön kiemelte a szakigazgatás élén álló Ormódy Vilmos vezérigazgató rendkívüli szakértelmét és nyomatékosan hangsúlyozta a nagy megnyugvást, melyet a részvényesekben és biztosító közönsségben a társaság jelenlegi vezetése által inaugurált amaz irányt kelt, mely igen helyesen a nagyszabású és előrelátó tartalékgyűjtéssel a társaságnak jövőendő biztonságát és nagyságát kötségtelenné teszi. Végül a közgyűlés a választmányba új tagokul választotta meg báró Geliezy Ferencet, Libits Adolfot és ifj. gróf Zichy Jánost.

Figyelemre méltó! Az építkezési ideény kezdeténél célszerű az általánosban ismert Krousteiner Károly gyári cégre, Bécs, III., Hauptstrasse 120. a figyelmet fölhívni, melynek gyártmánya, viharmentes homlokzatfestéke, folyton növekvő kedveltségnek örvend az összes és szabavagó érdekkörökben. A dus tartalmu mintakártyát, mely 6 új szecessziós számmal lett bővítve, ne mulassza el senki beszerezni.

Téved, a ki azt hiszi, hogy csak drága gyógyszerek használhatnak; szemebetűnő példát szolgáltat erre Vértes gyógsz. Ferenc-palinkája, mely dacára olcsóságának, a legkülönfélébb esetekben alkalmazható gyógyszer és piperecikk, s egy házban sem hiányozhat.

Irodalom.

Idegen tájakon. Uj irányú elbeszélések az ifjuság számára, képekkel. Gyűjtötte Spilmann József S. J. Magyarul kiadja Tóth Mike, S. J. a „Hírnök” szerkesztője, a fardhatatlan irodalombarát. VII., VIII., IX. kötetke. Mind e három együtt véve 220 kor. Megrendelhető Kalocsán a „Hírnök” szerkesztőségénél. — A rendkívül érdekes elbeszéléseket a szülők és nevelők bátran adhatják gyermekeiknek kezébe, leányoknak is. Eddig három csoport jelent meg, minden csoport három kötetkével. Csak csoportonként rendelhető meg. Az előbbi két csoport is még kapható. Meglegen ajánljuk a terjesztésre.

A Keller-Tornyay-fele elbeszélések. A Szombathely-egyházmegyei könyvnyomda igazgatósága elhatározta, hogy a Keller Tornyay-fele 175 elbeszélést — tekintve annak a lélek ápolására való hasznos voltát — olcsóbbért adja, hogy a könyv minél szélesebb körben terjedjen. Minél sürűbb a megrendelés, annál olcsóbbért lehet terjeszteni, minél fogva a 30 ives könyv ára ezentul 2 korona 40 fillér lesz bérmentve. A könyv árát azért nem tettük ki a külső borítakra, mert szándékunkban volt tömeges megrendelés esetén azt leszállítani.

Első magyar általános biztosító-társaság Budapest.

VIADÁSOK. I. Tűz-, szállítvány-, jég- és betörés-biztosítási üzlet. - Megyavannegyedik évi zárszámla 1901. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK

Main financial table with columns for 'korona' and 'fill.' under various categories like 'I. Tűzbiztosítás', 'II. Szállítványbiztosítás', 'III. Jégbiztosítás', 'IV. Betörésbiztosítás', and 'Egyéb bevételek'.

VAGYON. Mérlegszámla 1901. december 31-én. TEHER.

Balance sheet table with columns for 'korona' and 'fill.' listing assets like 'Elhelyezett tőkepénzek', 'Részvényalapítók', and liabilities like 'Részvényalapítók', 'Különféle hitelek'.

KIADÁSOK. II. Életbiztosítási üzlet. - Harmadikévi zárszámla 1901. január 1-től december 31-ig. BEVÉTELEK.

Financial table for life insurance with columns for 'korona' and 'fill.' under categories like 'Törlesztett kötvények díja', 'A múlt évből áthozott díjtartalék', 'Befolyt díjak'.

VAGYON. Mérlegszámla 1901. december 31-én. TEHER.

Balance sheet table for life insurance with columns for 'korona' and 'fill.' listing assets like 'Értékpapírok', 'Díjtartalék', 'Biztosítási alap'.

Signature block containing names: Kacsvinszky János, Bárány Frigyes, Jenei Lajos, László Zsigmond, Szeud Károly, Ormody Vilmos, Gergely Tódor, gróf Zichy Nándor.

Első cs. és kir. osztrák-magyar kizárólag szab.

HOMLOKZAT-FESTÉK-GYÁR

Kronsteiner Károly Bécs, III. Hauptstr. 120.

(saját házában).

Aranyérmekkel kitüntetve.

Főhercegi és hercegi uradalmak, cs. és kir. katonai intézőségek, vasutak, ipari-bánya és gyári társulatok, építési vállalatok, építő-mesterek, ugyszintén gyári és ingatlan tulajdonosok szállítója. E viharmentes homlokzat-festékek, melyek mészből fölölködtek, száraz állapotban, poralakban és 46 különböző mintában kilónként 16 krtól fölfelé szállítatnak és a mi a festék szintisztaságát és tartósságát illeti, azonos az olajfestékekkel.

200 korona jutalék utánzások kimutatásáért.

Mintakártya, ugyszintén utasítás kívánatra ingyen és bérmentve.

Édes órákat élvez 10 koronáért,
melyért

- 1 Clotild főhercegnő tortát,
1 doboz híres Oroszy Dessert
Confekt cukorkát,
20 db kiváló finom Oroszy Mig-
non süteményt

küld bérmentve utánvétellel

Oroszy Sándor,

udvari cukrász

Pécssett.

2-10.

Egyedüli képviselő és raktár

!!Szenzációs találmány!!

M. kir. szabadalom 31333.

Összerakható
kiszakka-
ban hordható
szabadalm.

ágy

mely nappal
egy kis tá-
kába helyez-
hető és este
kényelmes ágy.

És az ágy fölölegessé teszi az ágyneműt. Szűk laká-
sokban megvesztelhetetlen. Vendég-, gyermek- és oszlo-
szobákban, valamint kirándulónak nélkülözhetetlen. Kapható:

FREUDIGER MÓZES és FIAI

magyar ágy-, fehér- és
ruhaneműgyárban
Bpest, Landon-utca 6.
Vizontelárualkák kereset-
nek és megfelelő kedvezmény-
ben részesülnek.

Telephon szám 29-75.

gyári áron 24 koronáért kapható:

FRANKL ZSIGMOND

butor-kereskedésében, Nyitrán.

SULGAN ANDRÁS

cipész-üzlete

Nyitrán, Vármegye-utca 10-ik szám alatt
készít és raktáron tart mindennemű és legjobb
minőségű

lábbelieket

urak, hölgyek és gyermekek részére, izléses ki-
állításban, pontos kiszolgálás és jutányos árak
mellett.Bátorkodom a nagyérdemű közönség becses
tudomására hozni, hogy az

ortopédi

cipészeti szakképzettséget

a legjobb sikerrel és kitüntetéssel vé-
geztem.Együttal az igen tisztelt közönség szives
pártfogásáért esedezem.

Csakis saját készítményű áruk!

Tenyész-marha eladás!

Ürményben, alolirtnál 10 darab

berni fajú

tehén és marha-növendék
eladó.

1-2.

Vásony József.

1896. évi orsz. kiállításon díjjal kitüntetve.

JUHARI ÉS FURDA

templomfestők

Nyitrán, Káptalan-utca 17. sz.

Ajánljuk a nagyérdemű közönségnek
ujjonnan kibővített és**TEMPLOMFESTÉSZET**

céljaira a legtökéletesebben berendezett üz-
letünket, melyben templomok festését, oltár-
ok és képek renoválását, valamint új oltár-
képek festését, szobrok polichromirozását s
ezeknek ugy középkori, mint legújabb stíli
kidolgozását jutányos árak mellett elvállaljuk.

Kiváló tisztelettel

11-12.

JUHARI és FURDA,
templomfestők.

Költségelőirányzatok és tervezetek ingyen.

HIRDETÉSEK

jutányos áron

felvétetnek

a NYITRAMEGYEI SZEMLE

kiadóhivatalában

Nyitrán, Papnevelde-u.

SZUPERFOSZFÁTOT,

kénsavas kálit,

kénsavas ammoniakot,

Kovasavas kálit,

(dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot,
Kainitot,**40%-os****Kálitrágyasót**

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitünő minőségben legolesőbban szállít a

„HUNGÁRIA” műtrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.